

Дауыссыз дыбыстар

Дауыссыз дыбыстар дегеніміз не?

Дәуіссыз ықпалдар дегеніміз не?

Дауыссыз тек салдыр немесе салдыр мен ұн

1-тапсырма. Берілген сөздерден дауыссыз дыбыстарды ажыратып жаз.

Орман, тоғай, аң, жапырақ, терек, аққайың, құс, тиін, аю, саңырауқұлақ, түлкі, қасқыр, ақбөкен, киік, бұғы.

$O; p; m; n; m; p; n; m; p; r; n; n; q; q; n; m; n; n; c; q; p; r;$
 $q; q; d; k; m; d; x; q; c; q; p; r; q; c; a; n; k; a; c; p$

Қатаң дауыссыздар:

$\Pi, \lambda, \mu, m, c,$

Ұяң дауыссыздар:

$$\mathcal{D}; \mathbb{R}; 2; m$$

Үнді дауыссыздар:

Г; д; ж; з; и; н; ну

2-тапсырма. Көп нүктенің орнына *қатаң, қяң, қнді* деген үш сөздің тиістісін қойып жаз.

П, қ, к, т, с, ш, щ, ф қатаң дауыссыз дыбыстар.

Б, в, г, ғ, д, ж _____ дауыссыз дыбыстар.

Р, л, м, н, ң үңгі дауыссыз дыбыстар.

3-тапсырма. 1. Мына сөздерден сөйлем құрастырып жаз.

Отан, құрылыс, қала.

Отан отбоядан басталади
Мен оқинде Ҳурматлиг сайлони келеди
Астафна қайласи отге эдени

4-тапсырма. 1. Жұмбақты көшіріп жазып, шешуін тап.

Жалпақ тұмсық жайын,

Жүрсең дәнің дайын.

2. *Тұмсық* деген сөзге дыбыстық талдау жаса.

Үлгі: Т – дауыссыз, қатаң дыбыс.

Y - газостойкость.

М - дагостов унгу

C - дайонсовз Гатей

Ы - дауысты түр

К - дауыссыз, күлтану

ДЕНСАУЛЫҚ – ЗОР БАЙЛЫҚ

Буын және оның түрлері

●●● Буынның анықтамасын еске түсір.

Сөзделі сөзді білімді сөзделі дауыс тоқ
дәуірі

Буын неше түрге бөлінеді? Буын үш түрге бөлінеді.

1. Ашық буын дегеніміз –

Дауыс тоқ дауысқа аяқталатын буын

2. Тұйық буын дегеніміз –

Дауыссыз дауысқа аяқталатын буын

3. Бітеу буын дегеніміз –

Дауыс тоқтан бітпейтін дауыссызға
аяқталатын буын

Ашық буын

●●● Анықтаманы толықтыр.

Ашық буын дегеніміз –.

Не бір дауысты дауыстан тұратын
немесе дауыссызды дауыстан дауыстыға
аяқталатын буын түрі.

Мысалы: Ата, ана, же.

●● 1-тапсырма. 1. Өлеңді мәнерлеп оқы.

Спортты дос көрмеу,
Қол сілтеп дес бермеу.
Тән бұл тек жалқауға,
Болбырға бос белбеу.
Есірткі жойылсын,
Ішімдік құрысын.
Мәдениет өркендеп,
Табиғат көркейіп,
Қазақтың сымбатты
Ұл-қызы көбейсін!

2. Өлең сөздерінен ашық буынды тауып, теріп жаз.

Спортты, дос, дес, болып, белбеу, есірткі, ішімдік,
Болбырға

●● 2-тапсырма. Мақалды оқып, есте сақта. Қарамен белгіленген сөздерді буынға бөліп жаз.

Еңбек – барлығын жеңбек.

Еңбек ет те, мақтан,
Ойнап-күл де, шаттан.

Еңбексіз өмір жоқ,
Ауырсыз жеңіл жоқ.

Ең-бек, Ой-нан, Ө-мір, же-ңіл

1-тапсырма. Төмендегі сөздерді буынға бөліп жаз.

Көрпеше, балақай, ойыншық, жазғы, қонақ, егін, ерлік.

Көр-пе-ше, ба-ла-қай, ой-ын-шық, жаз-ғы,
қо-нақ, е-гін, ер-лік.

2-тапсырма. Сөздерді буынға бөліп жаз. Екі-үш сөзді қатыстырып сөйлем құрастыр.

Спорт, спортшы, күрес, былғары, қолғап, доп, жүлдегер, ойын, спорт залы, жаттықтырушы, футболшы, боксшы, жарыс, байқау, жеңімпаз, мықты, палуан, мәнерлеп сырғанаушы, жігерлі.

С-порт, спорт-шы, кү-рес, был-ға-ры,
қол-ғап, доп, жүл-де-гер, ой-ын за-лы,
жат-ты-ру-шы, фут-бол-шы,
бокс-шы, жа-рыс, бай-қау, же-ңім-паз,
мы-қты, па-луан, ма-нер-леп, сыр-ға-у,
қау-шы, жі-гер-лі.

3-тапсырма. Тез айтып жаттық. Буын санын атап шық.

Омар ора алар,
Омар ора алмаса,
Орал ора алар.

Дауысты дыбыстар

- 1-тапсырма. 1. Өлеңді мәнерлеп оқы, жаттап ал.

Туған жер

Туған жер — алтын бесігім,
Тербеттің мені төсіңде.

Жүреді сенің есімің
Ержеткен кезде есімде.

(Қ. Шаңғытбаев)

2. Өлеңнен дауысты дыбыстарды көшіріп жаз.

алтын, туған, у, а, е, а, ө, і.

- 2-тапсырма. 1. Сөйлемдерді оқы. Көп нүктенің орнына дауысты дыбысты қой.

Күз келді. Жапырақтар сарғайды. Олар үзліп жерге түсті.
Балалар әртүрлі жапырақтарды жинады. Кітап, альбом
арасына салды.

2. Дауысты дыбыстардың астын сыз.

- 3-тапсырма. Дауысты дыбыстар тілдің қатысына қарай қалай топталады?

Жуан дауыстылар:

а, о, у, ө, ы

Жіңішке дауыстылар:

ә, ә, и, е, ұ, э(у)

2. Кестені толықтыр.

- 4-тапсырма. 1. Жұмбақтарды шеш. Торкөздің орнына тиісті әріпті қой.

1. Қатар-қатар бүрмелі,
Етек-жеңі түймелі.
Қозғай берсең түймесін,
Таусылмайды күйлері.

Д	О	М	Н	Р	А
---	---	---	---	---	---

2. Шарлап келіп даланы,
Үйіме үйін салады.

Қ	А	Р	Л	Ы	Э	А	Ш
---	---	---	---	---	---	---	---

2. Жұмбақтардың шешуінен дауысты дыбыстарды бөліп жаз.

Мысалы: тау, ұй, ойын сөздері неше әріппен таңбаланған?

Ғалам, саада

2-тапсырма. 1. Суреттегі жемістердің атын ата.

2. Сөздер неше дыбыстан, неше әріптен құралғанын айтып жаз.

Мысалы: шие – 3 дыбыстан, 3 әріптен.

Өрлік - 10 дыбыс, 4 әріп, сұмдірмен - 9 дыбыс, 8 әріп, ашша - 6 дыбыс, 5 әріп, құмырсқа - 8 дыбыс, 8 әріп

3-тапсырма. Өлеңді мәнерлеп оқы. Қарамен жазылған сөздерге дыбыстық талдау жаса.

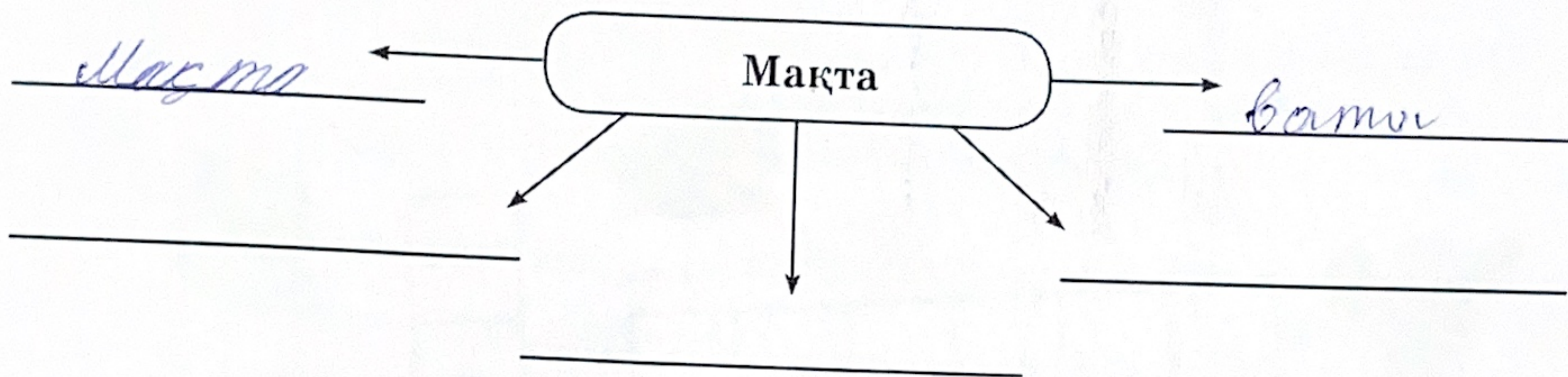
Туған ел

Байтақ дала туған жердің
Қымбат маған әр тасы,
Өзен-көлі, самал желі,
Асқар тауы – баршасы.
Бақыт нұры құшып мені
Кең өлкеме тарқашы!
Бір өзіндей кең болайын,
Бақыт бердің сен маған.
Қасиетіңнен айналайын,
Туған елім – кең далам!

Байтақ - 2 дыбыс 6 әріп 6 дыбыс
Б - дауыссыз ұяң
а - дауысты тәуір
й - дауыссыз
т - дауыссыз заттау
а - дауысты тәуір
с - дауыссыз заттау

59. Мақта. Күнбағыс

● ● ● 150-тапсырма. Мақтадан не алатынын жаз.

● 151-тапсырма. Сұрақтарға жауап бер.

1. Мақта мен күнбағыс қандай өсімдіктер?
2. Күнбағыстың гүлшоғыры қандай?
3. Күнбағыстың тұқымшалары қандай гүлден өсіп шығады?
4. Адамдар мақта мен күнбағысты не үшін өсіреді?

● 152-тапсырма. Күнбағыс басын тәуліктің әртүрлі уақытында қайда бұратынын нұсқар сызықпен көрсет.

Таңертең	Түсте	Кешке	Түнде
 	 	 	

● 153-тапсырма. Суретке қара. Араның күнбағыс гүлінде не істей алатынын жаз.

1. шәкәр то
2. _____

47. Алқа тұқымдас өсімдіктер. Баялды. Бұрыш

● ● 121-тапсырма. Оқы.

Картоп, томат, бұрыш, баялды сияқты көкөністік өсімдіктер алқа тұқымдастарға жатады. Бұл өсімдіктер тобының атауы арамшөп алқаның атауынан шыққан. Өсімдіктердің ортақ белгілерін тап. Оқулықты пайдалан.

Алқа тұқымдастардың ортақ белгілері:

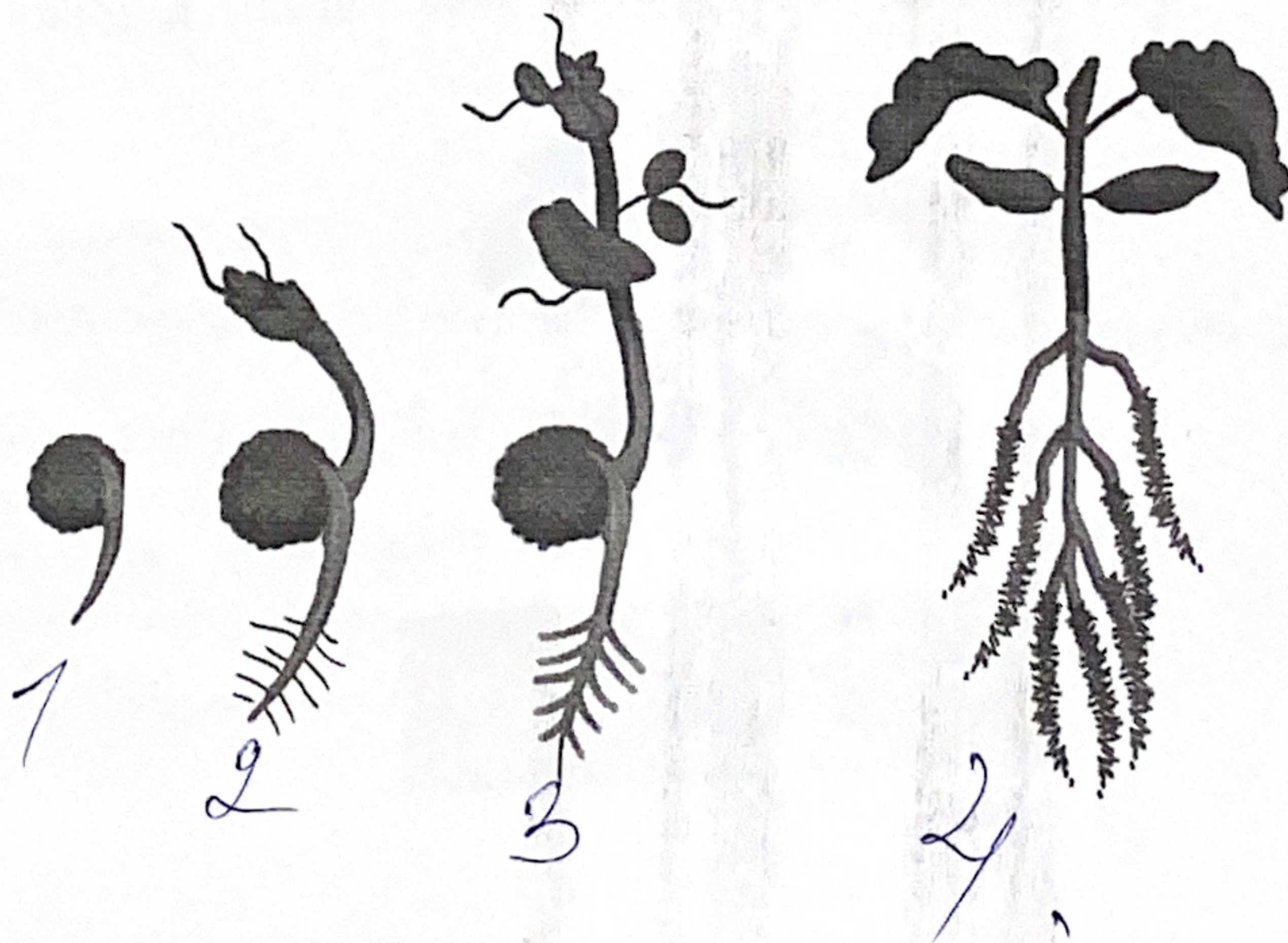
1. Тамыр кіндікті
2. Сабақ тік
3. Жапырақ торлы жүйке
4. Гүл 5 т/т 5 к/т 5 аталық 1 аналық
5. Жеміс жидек
6. Тұқым бастарнақты

Сөздік: кіндікті; басым көпшілігінде тік; торлы жүйкесі бар әртүрлі; 5 тостағаншажапырақ, 5 күлтежапырақ, 5 аталық, 1 аналық; жидек; қосжарнақты.

● 122-тапсырма. Алқа тұқымдас өсімдіктерді ата. Алқа тұқымдас өсімдіктерден не дайындауға болатынын айтып бер.

48. Бұршақ тұқымдас өсімдіктер. Асбұршақ

● 123-тапсырма. Асбұршақ тамырының өсу кезеңдерін қара. Ересек өсімдіктің тамырын қара. Алдымен неше тамыр пайда болды? Асбұршақтың тамыр жүйесі қалай қалыптасады? Ауызша жауап бер.

МОЙ РОДНОЙ КРАЙ

№ 1. Подчеркни буквы, которыми различаются слова.

Сын – сон
Лук – лак
Бак – бок – бык
Дом – дым
Стол – стул

№ 2. Поставь под буквами порядковый номер.

А	Б	В	Г	Д	Е	Ё	Ж	З	И	Й
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
К	Л	М	Н	О	П	Р	С	Т	У	Ф
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Х	Ц	Ч	Ш	Щ	Ъ	Ы	Ь	Э	Ю	Я
23	24									

№ 3. Подчеркни гласные буквы.

№ 4. Расшифруй слово. Запиши его.

26, 12, 16, 13, 1

№ 5. Расшифруй предложение. Запиши.

1, 19, 20, 1, 15, 1 – 19, 20, 16, 13, 10, 24, 1 18, 16, 5, 10, 15, 20

№ 6. Напиши своё имя. Зашифруй его.

№ 7. Прочитай скороговорку. Научись её быстро говорить. Подчеркни согласные.

До города дорога в гору,
От города – с горы.

Помни!

Сколько в слове гласных, столько и слогов.

№ 8. Составь слова. Соедини слогги стрелочкой.

ПИ	ТА
КРИ	КРУ
ЖОЙ	М
БА	ДО
ГУН	ЛЕ
ЛОК	КА
МОЛ	ПИ

Запиши слова. Подчеркни гласные. Напиши, сколько в слове слогов.

Образец: пишу, 2.

№ 9. Дополни предложения. Подчеркни гласные.

1. _____ золотая осень.
2. Начался _____ год.
3. Дети идут в _____.

Слова для вставки: учебный, наступила, школа.

Ондық бөлшектерді салыстыр

1. Сандарды салыстыр. $>$, $<$, $=$ белгілерінің керектісін жаз.

$$5,09 < 5,9$$

$$1,17 < 1,71$$

$$3,4 < 5$$

$$0,10 = 0,100$$

$$9,030 < 9,30$$

$$3,984 > 3,97$$

$$62,12 < 62,3$$

$$15,25 > 15,213$$

$$11,40 = 11,4$$

2. 2,75 бөлшегінен үлкен үш ондық бөлшекті жаз. 3,1, 2,8, 2,9
19,7 бөлшегінен кіші үш ондық бөлшекті жаз. 2,7, 16,9, 15,2

3. Өрнек дұрыс болатындай санды жаз.

$$2,85 > \underline{2}, 17$$

$$6,56 < 6, \underline{4}$$

$$3,132 > 3, \underline{01}$$

$$\underline{7}, 34 < 8,21$$

$$\underline{5}, 85 > 4,1$$

$$\underline{0}, 4 < \underline{1}, 3$$

$$9, \underline{5} > 9,45$$

$$7, \underline{7} < 7,82$$

$$11, \underline{92} > 11,91$$

4. Бөлшектерді салыстыр, сандарды салыстыр. $>$, $<$ белгілерінің керектісін қой:

$$569 < 670$$

$$5,69 < 6,70$$

$$892 < 912$$

$$8,92 < 9,12$$

$$415 < 638$$

$$4,15 < 6,38$$

5. Көп нүктенің орнына өрнек дұрыс болатындай ондық бөлшектерді жаз.

$$2,19 < 2, \underline{27}$$

$$0,67 > 0, \underline{51}$$

$$3, \underline{21} < 3,29$$

$$8,39 > 8, \underline{25}$$

$$9,46 > 9, \underline{31}$$

$$4, \underline{25} < 4,37$$

$$6,75 > 7, \underline{63}$$

$$5, \underline{71} < 5,89$$

$$17, \underline{94} > 17,79$$

$$56,18 > 56, \underline{94}$$

$$32, \underline{23} < 32,56$$

$$84,51 > 84, \underline{23}$$

6. Егер 2,53 ондық бөлшегінің үтірін алып тастасақ қандай сан шығады?

Жаз. 253

Егер 725 санының оң жақтағы бірінші цифрын үтірмен ерекшелесе қандай сан шығады?

Жаз. 72,5

Ондық бөлшектерді қосу және азайту

● 1. Есептерді шығар.

$$\begin{array}{r} 7,61 \\ + 1,23 \\ \hline 8,84 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4,36 \\ + 2,15 \\ \hline 6,51 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14,23 \\ + 3,64 \\ \hline 17,87 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 27,65 \\ + 31,52 \\ \hline 59,17 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 23,54 \\ + 61,33 \\ \hline 84,87 \end{array}$$

● 2. Мысалдарды бағанмен жаз және шығар.

$$12,74 + 25,15 = \underline{37,89}$$

$$59,647 + 12,315 = \underline{71,962}$$

$\begin{array}{r} 12,74 \\ + 25,15 \\ \hline 37,89 \end{array}$	$\begin{array}{r} 59,647 \\ + 12,315 \\ \hline 71,962 \end{array}$
---	--

$$54,7 + 38,25 = \underline{92,95}$$

$$28,64 + 65,402 = \underline{94,042}$$

$\begin{array}{r} 54,7 \\ + 38,25 \\ \hline 92,95 \end{array}$	
--	--

● 3. Белгісіз азайғышты тап.

1) $x - 8,05 = 2,05$

$$\underline{x = 10,1}$$

$x - 0,35 = 0,65$

$$\underline{x = 1}$$

$x - 7,83 = 3,17$

$$\underline{x = 11}$$

2) $x - 4,308 = 7,9$

$$\underline{x = 12,208}$$

$x - 11,04 = 12,1$

$$\underline{x = 23,14}$$

$x - 0,954 = 0,064$

$$\underline{x = 1,018}$$

● 4. Мысалдарды шығар.

$$\begin{array}{r} 9,48 \\ - 7,25 \\ \hline 2,23 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 7,63 \\ - 5,31 \\ \hline 2,32 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 67,54 \\ - 7,12 \\ \hline 60,42 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 49,68 \\ - 34,57 \\ \hline 15,11 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 478,59 \\ - 153,35 \\ \hline 325,24 \end{array}$$

Ондық бөлшектерді біртаңбалы санға көбейту және бөлу

1. ● 1) Көбейтуді калькулятордың көмегімен орында.
● 2) Көбейтуді орында.

$$\begin{array}{llll}
 0,1 \cdot 2 = \underline{0,2} & 0,3 \cdot 2 = \underline{0,6} & 1,1 \cdot 5 = \underline{5,5} & 1,3 \cdot 3 = \underline{3,9} \\
 1,1 \cdot 3 = \underline{3,3} & 1,3 \cdot 3 = \underline{3,9} & 1,1 \cdot 9 = \underline{9,9} & 0,3 \cdot 3 = \underline{0,9} \\
 2,1 \cdot 4 = \underline{8,4} & 3,1 \cdot 2 = \underline{6,2} & 2,2 \cdot 4 = \underline{8,8} & 4,2 \cdot 2 = \underline{8,4} \\
 2,1 \cdot 5 = \underline{10,5} & 5,3 \cdot 2 = \underline{10,6} & 4,1 \cdot 4 = \underline{16,4} & 5,1 \cdot 2 = \underline{10,2}
 \end{array}$$

- 2. Мысалдарды бағанмен жаз және шығар.

$$5,6 \cdot 2 = \underline{11,2}; \quad 2,3 \cdot 7 = \underline{16,1}; \quad 4,16 \cdot 3 = \underline{12,48}; \quad 7,245 \cdot 4 = \underline{28,98}$$

$\begin{array}{r} 5,6 \\ \times 2 \\ \hline 11,2 \end{array}$	$\begin{array}{r} 2,3 \\ \times 7 \\ \hline 16,1 \end{array}$	$\begin{array}{r} 4,16 \\ \times 3 \\ \hline 12,48 \end{array}$	$\begin{array}{r} 7,245 \\ \times 4 \\ \hline 28,980 \end{array}$
---	---	---	---

$$7,3 \cdot 3 = \underline{21,9}; \quad 12,4 \cdot 2 = \underline{24,8}; \quad 8,32 \cdot 3 = \underline{24,96}; \quad 21,32 \cdot 3 = \underline{63,96}$$

$\begin{array}{r} 7,3 \\ \times 3 \\ \hline 21,9 \end{array}$	$\begin{array}{r} 12,4 \\ \times 2 \\ \hline 24,8 \end{array}$	$\begin{array}{r} 8,32 \\ \times 3 \\ \hline 24,96 \end{array}$	$\begin{array}{r} 21,32 \\ \times 3 \\ \hline 63,96 \end{array}$
---	--	---	--

- 3. Мысалдарды құра және шығар. Арттыр.

$$\begin{array}{ll}
 3,2\text{-ні } 5 \text{ есе } \underline{3,2 \cdot 5}; & 1,7\text{-ні } 3 \text{ есе } \underline{1,7 \cdot 3}; \\
 24,3\text{-ті } 2 \text{ есе } \underline{24,3 \cdot 2}; & 5,21\text{-ді } 4 \text{ есе } \underline{5,21 \cdot 4}.
 \end{array}$$

4. ● 1) Бөлуді калькулятордың көмегімен орында.
● 2) Бөлуді орында.

$$\begin{array}{llll}
 42,4 : 2 = \underline{21,2} & 6,33 : 3 = \underline{2,11} & 8,84 : 4 = \underline{2,21} & 969,3 : 3 = \underline{323,1} \\
 35,5 : 5 = \underline{7,1} & 18,6 : 2 = \underline{9,3} & 24,9 : 3 = \underline{8,3} & 55,5 : 5 = \underline{11,1}
 \end{array}$$

● 5. Мысалдарды бағанмен жаз және шығар.

$$78,61 - 24,35 = \underline{54,26}$$

$$86,652 - 47,343 = \underline{39,309}$$

$\begin{array}{r} 78,61 \\ - 24,35 \\ \hline 54,26 \end{array}$	$\begin{array}{r} 86,652 \\ - 47,343 \\ \hline 39,309 \end{array}$
---	--

$$8,704 - 6,542 = \underline{2,162}$$

$$94,71 - 45,9 = \underline{48,81}$$

$\begin{array}{r} 8,704 \\ - 6,542 \\ \hline 2,162 \end{array}$

● 6. 1) Арттыр.

$$1,2\text{-ні } 5,7\text{-ге } \underline{6,9}$$

$$52,8\text{-ді } 6,4\text{-ке } \underline{59,2}$$

$$2,14\text{-ті } 6,38\text{-ге } \underline{8,52}$$

$$1,7\text{-ні } 8,12\text{-ге } \underline{9,82}$$

$$1,9\text{-ды } 7,8\text{-ге } \underline{9,7}$$

$$2,8\text{-ді } 5,7\text{-ге } \underline{8,5}$$

$$3,102\text{-ні } 5,25\text{-ке } \underline{8,352}$$

$$5,18\text{-ді } 0,45\text{-ке } \underline{5,58}$$

2) Кеміт.

$$7,6\text{-ны } 5,2\text{-ге } \underline{2,4}$$

$$1,64\text{-ті } 0,21\text{-ге } \underline{1,43}$$

$$1,94\text{-ті } 0,75\text{-ке } \underline{1,19}$$

$$54,7\text{-ні } 35,14\text{-ке } \underline{19,56}$$

$$9,74\text{-ті } 6,31\text{-ге } \underline{3,43}$$

$$6,95\text{-ті } 3,8\text{-ге } \underline{3,15}$$

$$9,05\text{-ті } 3,16\text{-ға } \underline{5,89}$$

$$7,54\text{-ті } 7,02\text{-ге } \underline{0,52}$$

● 7. Белгісіз азайтқышты тап.

$$8 - x = 5,03$$

$$\underline{2,97}$$

$$25,95 - x = 0,138$$

$$\underline{25,812}$$

$$12,07 - x = 3,5$$

$$\underline{8,57}$$

$$1 - x = 0,61$$

$$\underline{0,39}$$

$$10 - x = 2,196$$

$$\underline{7,804}$$

$$7,002 - x = 5,3$$

$$\underline{1,702}$$